

Advies inzake oprichting collectieven voor agrarisch natuur en landschapsbeheer¹

Inleiding

Het subsidiestelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLB) gaat per 1.1.2016 veranderen. De kern van het vernieuwde stelsel van ANLB is dat het agrarisch collectief een gebiedsaanvraag indient in plaats van de individuele ondernemers. Op basis van het Programma van Eisen, zoals dat vanuit het Ministerie van EZ en de EU voor het verkrijgen van subsidies is vastgesteld, is het hebben van een rechtsvorm vereist. Het collectief gaat immers ten behoeve van haar leden verplichtingen aan en loopt risico. De vereniging en de coöperatieve vereniging zijn rechtsvormen die aan die vereisten voldoen.

Een andere belangrijke wijziging is de nieuwe verdeling van verantwoordelijkheden. Provincies en het ministerie van EZ willen een grotere verantwoordelijkheid voor de invulling en realisering van de natuurdoelen neerleggen bij de op te richten collectieven voor ANLB. Zij vormen in het vernieuwde stelsel van ANLB de subsidieaanvragers bij de overheid (voorkeur). Daardoor zijn er veel minder subsidierelaties t.o.v. het huidige systeem, waardoor verwacht wordt dat de uitvoeringskosten drastisch lager zullen zijn.

Het agrarisch collectief zorgt er op haar beurt voor dat zij uitvoeringscontracten afsluit met de deelnemende boeren en landgebruikers. Door nu nadrukkelijk eisen te stellen aan de kwaliteit van het beheer, wordt ook invulling gegeven aan de noodzaak om de effectiviteit van het agrarisch natuurbeheer in termen van biodiversiteit, te vergroten. De noodzaak om het ANLB effectiever en efficiënter uit te voeren, zal uiteindelijk resulteren in het beschikbaar blijven van meer geldmiddelen en daarmee het in stand houden van deze vorm van natuurbeheer.

Onderstaand advies is een hulpmiddel om keuzes te maken over rechtsvormen en inrichting van een agrarisch collectief. Wanneer de in het advies aangegeven vragen beantwoord worden, kan uw notaris op eenvoudige wijze de oprichting verzorgen met behulp van de bijgevoegde concept statuten met bijbehorende vragenformulier.

Keuze #1: Welke rechtsvorm?

De vorm die wordt gekozen voor de uitoefening van de werkzaamheden van het collectief heet een rechtsvorm. Het kiezen van een juiste rechtsvorm is niet alleen van belang voor aansprakelijkheid, maar heeft ook gevolgen voor belastingverplichtingen. In beginsel zijn er twee hoofdcategorieën te weten

1) contractuele samenwerkingsvormen (zoals VOF, CV's) en 2) rechtspersonen.

Er zijn belangrijke verschillen tussen deze twee hoofdcategorieën. Veel van die verschillen hebben te maken met de aansprakelijkheid. In beginsel bent u bij een VOF in persoon aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. Bij een rechtspersoon bent u in principe niet aansprakelijk, maar is de rechtspersoon aansprakelijk. Vanuit dat onderscheid wordt geadviseerd te kiezen voor een rechtspersoon.

De Nederlandse wet kent verschillende rechtspersonen zoals een stichting, een besloten vennootschap (BV) resp. naamloze vennootschap (NV), een vereniging en een coöperatieve vereniging. Ten behoeve van het vraagstuk rond de rechtsvorm voor het agrarisch collectief zullen vier rechtsvormen worden behandeld.

ADRES
Groenmarktstraat 37
3521 AV Utrecht

TELEFOON
030 - 284 04 90

E-MAIL
ncr@cooperatie.nl

¹ Het betreft een algemeen advies dat afhankelijk van de betrokken partijen en adviseurs tot meer maatwerk zal leiden.

Stichting

Een stichting is een rechtspersoon. Een stichting heeft noch aandeelhouders, noch leden. Het is dus een rechtspersoon zonder achterban. Wettelijk uitgangspunt is dat de stichting maar één orgaan kent: het bestuur. Hoewel er statutair veel mogelijk is en er andere organen naast of onder aansturing van het bestuur kunnen worden ingesteld, mag er volgens de wet geen orgaan worden gecreëerd dat vergelijkbare bevoegdheden heeft als een ledenvergadering bij een vereniging. Er wordt daarom ook wel gezegd dat een stichting geen democratische rechtsvorm is.

Verder is van belang dat het vermogen van de stichting 'in de dode hand' zit. Dat wil zeggen dat een stichting noch een winstuitkering mag doen, noch een uitkering aan de oprichters.

Besloten vennootschap (BV) resp. Naamloze vennootschap (NV)

Uitgangspunt bij een BV/NV is dat het kapitaal verdeeld is in aandelen. Deelnemers (aandeelhouders genoemd) van een BV/NV storten kapitaal (geld) en in ruil voor hun storting ontvangen ze aandelen van de BV/NV. Wanneer er winst wordt gemaakt, dan kan dit worden uitgekeerd aan de aandeelhouders (dividend).

Vereniging

De vereniging is gedefinieerd in art. 26 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De vereniging is een rechtspersoon met leden. Kenmerkend voor een vereniging is dat zij gericht is op een immaterieel doel. Dit betekent niet dat de vereniging geen winst mag maken, maar zij mag de winst niet uitkeren aan haar leden. Winst kan alleen ten goede komen aan het in de statuten omschreven doel. De vereniging heeft geen wettelijk voorgeschreven doel. Het doel is het zelf verkozen doel zoals omschreven in de statuten. Deze ruime omschrijving heeft geleid tot het bestaan van de meest uiteenlopende soorten verenigingen. Er geldt één restrictie. Art. 26 bepaalt dat een vereniging als rechtspersoon niet toegepast kan worden, als daarvoor eenzelfde doel wordt omschreven als behorende bij de rechtspersoon coöperatie, zoals dat omschreven staat in art 53 van Boek 2 van het BW.

M.a.w. de wetgever heeft nadrukkelijk onderscheid willen aanbrengen in vereniging en coöperatie, waarbij de doelbepaling van de vereniging en coöperatie bepalend is. Richt men een "praatclub" op, zoals in het kader van belangenbehartiging, dan ligt de gewone vereniging – art. 26 - voor de hand. Richt men een "doe-club" op, die ondernemingsactiviteiten verricht met de leden en wil men dit niet doen in de vennootschapsvorm (want er wordt geen aandelenkapitaal ingebracht) maar in een verenigingsvorm, dan ligt de coöperatie als rechtsvorm voor de hand.

Coöperatie

De coöperatie is gedefinieerd in art. 53 van Boek 2 van het BW als een bijzondere vorm van vereniging. Het kenmerkende van de coöperatieve rechtsvorm is dat het een vereniging is dat volgens de wet als doel heeft in het belang van de leden een onderneming te exploiteren en met die leden overeenkomsten afsluit. De coöperatie is dus ingevolge het wettelijk voorgeschreven doel, dat in statuten nader is uitgewerkt, een ondernemingsvorm. De coöperatie moet een onderneming exploiteren van een bijzondere soort, namelijk 1) in het belang van de leden en 2) met de leden en 3) door met die leden overeenkomsten af te sluiten.

Daarmee onderscheidt het zich van de gewone vereniging, die wel een onderneming kan exploiteren, maar dat wettelijk niet moet. Het doel en de wijze waarop dat wordt nagestreefd is tussen vereniging en coöperatieve

vereniging het kenmerkende onderscheid. De coöperatie dient in de stoffelijke behoeften van haar leden te voorzien. Hiermee wordt bedoeld alle behoeften op economisch vlak. Overigens is het gehele verenigingsrecht, bijvoorbeeld ten aanzien van het bestuur en het lidmaatschap, ook op de coöperatie van toepassing.

In tegenstelling tot de vereniging mag een coöperatie wel winst uitkeren aan haar leden.

Advies keuze rechtsvorm:

Zoals hierboven is aangegeven, biedt de wet een viertal opties.

De nadruk in het vernieuwde beleid ligt op 'collectief' (de EU verordening spreekt over een "groep van boeren en/of grondgebruikers").

Het ondemocratische karakter van de stichting en het uitkeringsverbod zorgt ervoor dat dit niet de gewenste rechtsvorm is.

Ook een BV resp. NV valt af, omdat het uitgangspunt van de BV/NV (dividenduitkering) niet overeenkomt met het uitgangspunt van het collectief in haar rol van eindbegunstigde (subsidie) voor het geleverde ANLB.

De vereniging en de coöperatieve vereniging zijn wel passende rechtsvormen. Ze voldoen aan het programma van Eisen (PvE) van EZ/EU en zijn passend bij de bedoelde activiteiten.

Coöperatie of vereniging

Vanaf 2016 sluit het collectief via een gebiedsaanvraag een contract met de overheid en ontvangt daarvoor de beheersubsidies. Daarmee vervult het collectief de rol van eindbegunstigde en eindverantwoordelijke naar de overheid.

Met de deelnemende boeren wordt door het collectief een contractuele relatie aangegaan. In zo'n situatie ligt de coöperatie als ideaaltypische rechtsvorm voor de hand, zeker als de leden daarvan, diezelfde boeren /grondgebruikers zijn die het contract aangaan.

Dat geldt nog sterker als (in de toekomst) de activiteiten vanuit het collectief buiten het ANLB werkterrein worden uitgebreid. Dan komt de ondernemingsactiviteit van deze rechtspersoon in het belang van de leden nog meer centraal te staan. Buiten de subsidierelatie met de provinciale overheid t.b.v. het ANLB, kunnen ook andere financiële relaties (derden en markt) ontstaan.

Ingeval het feitelijk verrichten van agrarisch natuur en landschapsbeheer als bijzaak geldt in het totaal van alle ondernemingsactiviteiten, dan kan overwogen worden om te kiezen voor de vereniging of enige andere rechtsvorm.

Er worden uit het veld ook geluiden gehoord om te kiezen voor de rechtsvorm van de federatieve vereniging. Daarbij is de gedachte dat de deelnemende ANV's (zelf veelal verenigingen) met elkaar een koepel gaan vormen, zodat er op die manier een federatieve vereniging ontstaat. In deze denkwijze kan dat vier rechtsvormen opleveren, te weten a) de vereniging met als lid de boeren/grondgebruikers; b) de vereniging met de ANV's als lid; c) de coöperatie met de boeren/grondgebruikers als lid en d) de coöperatie met de ANV's als lid. Om ervoor te zorgen dat de besluiten, reglementen en statuten van de federatieve vereniging ook gelden voor de leden van de ANV's, zullen de statuten van beide verenigingen (ANV en de federatie) hiertoe de mogelijkheid moeten bieden. Zo nodig moeten daarvoor de statuten van de ANV worden aangepast.

Een variant hierbij is dat naast het directe lidmaatschap van de boeren/grondgebruikers, ook de ANV tegelijk lid wordt van het collectief.

Deze deelvarianten zijn in deze notitie niet uitgewerkt en ook niet vertaald naar concept statuten (o.a. i.v.m. de kosten), zoals dat wel is gedaan voor de coöperatie als rechtsvorm.

Zoals uit het bovenstaande blijkt zijn er t.o.v. de coöperatie de volgende verschillen op te merken.

- 1) De doelstelling van het op te richten collectief kent nadrukkelijk de elementen behorende bij het exploiteren van een onderneming ten behoeve van de leden. Op basis van art 26 versus art.53 van de wet verdient dan de coöperatie als rechtsvorm de voorkeur.
- 2) Ingeval de deelnemende ANV's als schakel blijven zitten tussen het contract van de boer en het collectief, leidt dit ongetwijfeld tot extra kosten (overhead). Deels zijn die extra kosten door op elkaar afgestemde financiële systemen te beperken, maar er blijft een schakel bestaan, waarvoor eisen, zoals gesteld aan het collectief (controle regiem, administratieve vereisten etc.), blijven gelden. Ook zal onderzocht moeten worden of de statuten van de ANV hierop aansluiten en zo niet, zullen die aangepast moeten worden.
- 3) Ingeval de deelnemende boer rechtstreeks lid is van de vereniging of coöperatie ontslaat dat het collectief van de BTW heffing op de beheersubsidie. Dat pleit ervoor om de ANV in deze contractuele relatie er buiten te laten. Vanwege dat gegeven is de coöperatie meer voor de hand liggend omdat die t.b.v. de leden een onderneming gaat exploiteren met en voor haar leden.
- 4) De vereniging kan eventuele winst niet uitkeren aan de leden. Hoewel een winstverwachting bij de bestaande subsidierelaties theoretisch lijkt, kan zeker bij een verdere verbreding van activiteiten deze situatie zich wel gaan voordoen. Vooralsnog (zeker bij alleen ANLB activiteiten) zullen de winstuitkeringen zich beperken tot het verlagen van de kosten en daarmee het verhogen van de vergoedingen voor het uitgevoerde beheer

Een veel gehoord aspect bij het bepalen van de juiste keuze betreft de fiscale behandeling. Daarbij spelen de vennootschapsbelasting en de BTW heffing.

Als algemeen uitgangspunt geldt dat de fiscus zich baseert op de resultaten van de organisatie, onafhankelijk welke rechtsvorm het heeft aangenomen. Dat betekent dat er tussen vereniging en coöperatie bij een gelijk luidend doel, er geen onderscheid is in de fiscale behandeling. Wat betreft de BTW heffing geldt dat als de leden van de vereniging/coöperatie zelf de uitvoering van het beheer doen, het collectief vrijgesteld is van BTW heffing. Dit vormt een belangrijk gegeven bij het vraagstuk rond het lidmaatschap.

In de komende tijd zullen over de fiscale behandeling nog gesprekken plaatsvinden vanuit SCAN met de Belastingdienst. Zo gauw over het definitieve oordeel van de Belastingdienst meer duidelijk is, wordt dat aan u kenbaar gemaakt.

Conclusie: de economische behoefte van de agrariërs en grondgebruikers, de samenwerking tussen partijen, het verlagen van de overheadkosten en de fiscale aspecten leiden ertoe dat het advies is om een coöperatie op te richten.

In deze notitie wordt de keuze voor coöperatie verder uitgewerkt. Slechts op een beperkt aantal plaatsen zal bij de keuze van vereniging aanpassingen nodig zijn t.o.v. de coöperatievorm (coöperatie is immers een bijzondere vorm van vereniging) Bij de keuze van vereniging zal uw notaris daaraan invulling moeten geven.

Maak nu uw keuze voor de rechtsvorm.

Ga verder met de volgende keuze #2: Oprichters coöperatie.

Keuze #2: Oprichters coöperatie

Een coöperatie dient te worden opgericht door minimaal twee oprichters bij een notaris. De oprichters mogen natuurlijk personen zijn maar kunnen ook rechtspersonen zijn. Omdat de oprichters niet per se ook lid van de coöperatie moeten zijn (zie hierover meer bij keuze #5) kunnen de betrokken AVN's gezamenlijk de coöperatie oprichten. Ingeval ANV's de coöperatie (of vereniging) oprichten, is het zaak dat in de statuten van de ANV wordt onderzocht of die bevoegdheid toekomt aan het bestuur dan wel dat de ledenvergadering van de ANV verenging hier haar goedkeuring aan moet verlenen.

Maak nu uw keuze wie de oprichters van de coöperatie zullen zijn.
Ga verder met de volgende keuze #3: Naam en zetel coöperatie.

Keuze #3: Naam en zetel coöperatie

Op grond van de wet dient de naam van de coöperatie het woord coöperatief te bevatten of een vorm daarvan (coöperatie, coöperatieve etc.). Aan het einde van de naam dienen de letters W.A., B.A. of U.A. worden toegevoegd. De letters U.A. geven aan dat leden niet aansprakelijk zijn voor mogelijke tekorten wanneer de coöperatie wordt ontbonden. Daarom het advies om te kiezen voor U.A. Het bestuur is wel aansprakelijk, maar daarvoor wordt geadviseerd een bestuursaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten.

De zetel, de woonplaats, van een rechtspersoon mag iedere gemeente in Nederland zijn. Omdat het collectief streek en regio gebonden is, wordt in ieder geval geadviseerd om een zetel te kiezen binnen werkgebied van het collectief.

Maak nu uw keuze wat de naam van de coöperatie is (incl. de term coöperatie en de letters U.A.).
Ga verder met de volgende keuze #4: Doelomschrijving.

Keuze #4: Doelomschrijving

De wetgever heeft bepaald dat het doel van de coöperatie is dat zij in de stoffelijke behoeften van haar leden dient te voorzien. Hiermee wordt bedoeld dat door middel van het sluiten van overeenkomsten met haar leden de coöperatie in de behoefte van haar leden voorziet. In het gewijzigde agrarisch natuur- en landschapsbeheerbeleid ligt de nadruk voor het collectief op het gezamenlijk ondernemen in het kader van een effectiever en efficiënter agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Op termijn bestaat de mogelijkheid dat het collectief zich met haar activiteiten gaat verbreden. Veelal zal dat in het kader van gebiedsgerichte projecten plaatsvinden. Uitgangspunt bij alle activiteiten is dat het collectief te allen tijde een bijdrage levert aan het duurzaam ondernemen.

Op grond van bovenstaande en hetgeen beschreven is onder "keuze # 1", kan de doelstelling voor de coöperatie zijn:

- 1) het op een duurzame wijze (doen) beheren van agrarische natuur en landschappen;
- 2) het (doen) aanvragen van subsidiegelden bij Nederlandse overheden (denk aan provincie, gemeente en waterschap) ten behoeve van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, alsmede het beheren en aanwenden van deze gelden;
- 3) het (doen) opstellen van plannen aangaande het agrarisch natuur en landschapsbeheer
- 4) het voeren van overleg en samenwerken met andere belanghebbenden en organisaties aangaande het natuur- en landschapsbeheer.

Eventueel kan de doelomschrijving verruimd worden door de toevoeging:

- 5) alle (overige) diensten en activiteiten in verband met natuur en landschap en/of die een andere relatie hebben met het agrarische bedrijf in het kader van de integrale gebiedsontwikkeling.

Hierdoor kunnen toekomstige activiteiten die eventueel uit de samenwerkingen kunnen voortvloeien ook worden ontwikkeld. Anders is een statutenwijziging nodig vanwege een te beperkte doelomschrijving van de coöperatie.

De doelomschrijving kan ook concreter, zoals bijvoorbeeld het geval is bij een aantal reeds opgerichte gebiedscoöperaties (indien nodig kunnen daarvan voorbeelden worden aangereikt).

Maak nu uw keuze of u de brede of de smalle doelomschrijving wenst.

Ga verder met de volgende keuze #5: Wie worden de leden van de coöperatie?

Keuze #5: Wie worden de leden van de coöperatie?

De coöperatie is een bijzonder soort vereniging; dit betekent dat de wettelijke regels van het verenigingsrecht grotendeels ook gelden voor de coöperatie. In principe kunnen zowel natuurlijke personen als rechtspersonen lid worden van de coöperatie. Dit betekent dat zowel ANV's lid kunnen worden van de coöperatie als de agrariërs en grondgebruikers.

Kenmerkend van de coöperatie is dat zij overeenkomsten sluit met haar leden. Wanneer de ANV's lid worden van de coöperatie, sluiten zij overeenkomsten met de coöperatie om een bepaalde opdracht uit te voeren. Op haar beurt geven de ANV's weer een opdracht aan haar leden zijnde de agrariërs en/of grondgebruikers (in een soort van onderaanneming). Dit betekent dat de administratieve belasting bij de ANV's toeneemt. (zie ook onder "keuze # 1")

Omdat één van de uitgangspunten van het natuur- en landschapsbeleid is om de administratieve belasting te verminderen, geniet het de voorkeur om de agrariërs en grondgebruikers rechtstreeks lid te maken. Dit sluit ook beter aan bij de EU verordening die spreekt over een 'group of farmers and landmanagers'.

In de concept statuten is opgenomen dat de coöperatie ook met derden overeenkomsten mag sluiten. De diensten die een ANV kan leveren, kunnen op eenvoudige wijze op basis van contractuele afspraken worden afgenomen door de coöperatie. Verder is de deelnemende ANV's een rol toebedeeld in het voordragen van kandidaten voor het bestuur van de coöperatie. (zie ook keuze # 8)

Maak nu uw keuze wie de leden van de coöperatie worden.

Ga verder met de volgende keuze #6: Inhoud van het lidmaatschap.

Keuze #6: Inhoud lidmaatschap

Nu is vastgesteld wie er lid worden van de coöperatie is het volgende beslispunt wie er beslist over de toelating. De wettelijke regel is dat het bestuur beslist over de toelating van een lid en dat de ledenvergadering alsnog kan besluiten tot toelating wanneer het bestuur heeft besloten om een aspirant-lid niet toe te laten. De beroepsmogelijkheid bij de ledenvergadering kan worden uitgesloten in de statuten. Reden voor het uitsluiten van beroep is dat het een tijdrovend proces is omdat daarvoor een ledenvergadering bijeen moet komen. Vandaar dat in veel statuten de beroepsmogelijkheid niet mogelijk is.

Naast het punt wie er besluit omtrent toelating van een lid, is de beëindiging van het lidmaatschap een ander vraagstuk. Een lidmaatschap eindigt door overlijden, opzegging of ontzetting.

Opzeggen van het lidmaatschap kan zowel door de coöperatie als door het lid zelf. Bij opzeggen is de eerste vraag of er een opzegtermijn geldt en of deze termijn gelijk is voor de coöperatie als voor de leden. Het advies is om voor de coöperatie de mogelijkheid te geven om het lidmaatschap onmiddellijk te kunnen opzeggen wanneer een lid niet meer aan de lidmaatschapsvereisten voldoet. Opzegging door het lid is slechts mogelijk tegen het einde van het jaar, met een termijn van bijvoorbeeld 1 maand.

Maak nu uw keuze a) of er een beroepsmogelijkheid is wanneer het bestuur het lidmaatschap weigert en b) welke opzegtermijnen er gelden voor de coöperatie en voor de leden.

Ga vervolgens verder met keuze #7: Wie heeft er stemrecht.

Keuze #7: Stemrecht

Hoofregel is dat ieder lid dat niet geschorst is toegang heeft tot de algemene ledenvergadering en daar één stem heeft. Een andere mogelijkheid is een gewogen stemrecht. Op dit moment zijn geen redenen aan te nemen waarom van de hoofregel moet worden afgeweken.

Maak nu uw keuze over het stemrecht.

Ga verder met keuze #8A: Wie worden de bestuursleden.

Keuze #8A: Wie worden de bestuursleden?

Het bestuur bestaat in beginsel uit leden, maar het is mogelijk om in de statuten hiervan af te wijken. Om de relatie met de inliggende ANV's maximaal te benutten wordt voorgesteld om de ANV's het recht te geven een bindende voordracht te doen voor de invulling van het bestuur. De ledenvergadering benoemt de leden van het bestuur.

Daarnaast verdient het aanbeveling om in het bestuur ook een vertegenwoordiger op te nemen vanuit de LTO organisatie (LTO Noord, ZLTO en LLTB). Voor het collectief heeft dit als voordeel dat daarmee een directe relatie wordt gelegd met de agrarische belangenbehartiging in zijn algemeenheid en heeft het bij (toekomstige) verbreding van doelen een groter draagvlak. Daarnaast kan gemakkelijker gebruik gemaakt worden van de kennis en ervaring die aanwezig is bij de LTO organisaties. Verder is het aan het collectief om andere groeperingen, zoals een vertegenwoordiging vanuit de landgoedeigenaren via de Federatie Particulier Grondbezit (FPG) aan het bestuur toe te voegen, mits die ook een substantieel deel agrarisch natuur en landschapsbeheer verzorgen in het werkgebied van de coöperatie. Voorgesteld wordt de eventuele (bindende) voordrachten van de LTO organisaties en/of FPG op eenzelfde wijze door de ledenvergadering te laten benoemen.

Om de kwaliteit van de bestuurders verder te waarborgen is er een profielschets voor het bestuur opgesteld. Daar kan naar verwezen worden in de statuten dan wel in een bestuursreglement. Zo'n profielschets wordt door de ledenvergadering vastgesteld. Via het kwaliteitshandboek dat door het collectief wordt opgesteld, wordt gewaarborgd dat het bestuur voldoende aandacht besteedt aan de kwaliteiten van het bestuur, de kennisontwikkeling en de kennisuitwisseling binnen het collectief en tussen de collectieven onderling. Afhankelijk van het collectief, kan zo nodig ook nog een verwijzing worden gemaakt naar specifieke gedeelten van de NCR-Code, een corporate governance code voor

coöperatieve ondernemingen. Vooreerst lijkt dit niet noodzakelijk voor de nu op te richten agrarische collectieven.

Maak nu uw keuze over wie de bestuursleden worden.

Ga verder met keuze #8B: Aantal bestuursleden en besluitvorming.

Keuze #8B: Aantal bestuursleden en besluitvorming binnen het bestuur

Uitgangspunt is dat elke deelnemende ANV één vertegenwoordiger voordraagt voor het bestuur van de coöperatie.

Een discussiepunt kan zijn om in het bestuur van de coöperatie vanwege de verschillen in omvang (er zijn grote en kleine ANV's) het "belang" van een deelnemende ANV beter tot uitdrukking te brengen door onderscheid te maken in het aantal bestuurleden, dat voorgedragen mag worden. Discussiepunt daarbij is natuurlijk wel op basis waarvan die verschillen in omvang gemeten worden. Denk aan aantal leden, omzet per ANV, verschil in beheervormen, grootte van het gebied etc. Ingeval men wil afwijken van de standaard (1 lid namens iedere ANV) dan dienen op voorgaande vragen antwoorden gegeven te worden. Ingeval er sprake is van een zeer beperkt aantal deelnemende ANV's kan overwogen worden om niet één, maar meer bestuursleden per ANV voor te dragen. Afwijkingen van de hoofdregel kunnen opgenomen worden in de statuten dan wel in het op te stellen bestuursreglement.

Besluitvorming binnen een bestuur is zoals bij vele verenigingen en coöperaties op basis van meerderheid van stemmen. Om deze regeling nog meer te versterken wordt vaak gekozen voor een oneven aantal bestuursleden. Daarnaast is het mogelijk om in de statuten een regeling op te nemen waarbij, als er sprake is een gelijke stand of staking van stemmen, de voorzitter in dat geval een doorslaggevende stem heeft.

Maak nu uw keuze over a) het aantal bestuursleden en b) de wijze van besluitvorming.

Ga verder met keuze #8C: Vertegenwoordigingsbevoegdheid bestuur.

Keuze #8C: Vertegenwoordigingsbevoegdheid bestuur

De wetgever heeft bepaald dat het bestuur bevoegd is om de coöperatie te vertegenwoordigen. De statuten kunnen bepalen dat de bevoegdheid tot vertegenwoordigen ook door de bestuurders individueel mag gebeuren. Veelal ziet men in de praktijk dat voor de optie wordt gekozen om twee of meer bestuurders gezamenlijk vertegenwoordigingsbevoegd te maken.

Mocht het bestuur van de coöperatie uit veel bestuursleden bestaan, dan is er een mogelijkheid om een aantal van de bestuursleden een volmacht (procuratie) te verlenen waardoor zij zelfstandig bepaalde handelingen kunnen verrichten. Het is eventueel mogelijk om aan niet bestuurders bepaalde taken en/of bevoegdheden te delegeren op basis van procuratie.

Bestuurdersaansprakelijkheid

Een juridisch bijzonder interessant onderwerp is bestuurdersaansprakelijkheid. De taak van het bestuur van een coöperatie is: het besturen van de coöperatie. Dat wil zeggen dat elke bestuurder mede verantwoordelijk is voor de algemene gang van zaken bij de coöperatie. Daarom verdient het aanbeveling dat iedere coöperatie collectief een verzekering afsluit voor dergelijke bestuursaansprakelijkheden.

Maak nu uw keuze a) of slechts het gehele bestuur bevoegd is om de coöperatie te vertegenwoordigen of 2 bestuurders gezamenlijk b) als er sprake is van een groot aantal bestuursleden of een aantal van hen een volmacht krijgen om zelfstandig te handelen. Ga vervolgens verder met keuze #9: Taken en bevoegdheden ledenvergadering.

Keuze #9: Taken en bevoegdheden ledenvergadering

Op grond van de wet heeft de ledenvergadering een aantal bevoegdheden. Zo is zij bevoegd tot:

- A) benoeming, schorsing en ontslag van bestuurders;
- B) Wijziging statuten;
- C) Vaststellen jaarrekening;
- D) Ontbinding, fusie/splitsing van de coöperatie;

Naast deze wettelijke bevoegdheden kan als extra bepaling in de statuten worden opgenomen dat bepaalde bestuursbesluiten, zoals de gebiedsaanvraag, die ingediend wordt bij de Provincie of het verkrijgen van onroerende zaken, goedkeuring van de ledenvergadering nodig heeft.

Maak uw keuze of er bestuursbesluiten zijn die vooraf goedkeuring van de ledenvergadering moeten hebben. Zo ja, benoem die besluiten en neem ze dan op in de statuten.

Ga vervolgens verder met keuze #10: Contributie.

Keuze # 10: Contributie (financiering) coöperatie

Zoals verenigingen contributie vragen voor hun lidmaatschap kan een coöperatie dat ook doen. Hoewel in de statuten de mogelijkheid wordt opengelaten om een contributie te vragen is het advies om geen drempels op te werpen voor het lidmaatschap en het draagvlak zo groot mogelijk te houden door geen contributie of entreegeld te vragen. Het voordeel van het lidmaatschap is in ieder geval dat een lid zeggenschap heeft in de ledenvergadering. Niet-leden waar wel een contractuele relatie mee wordt aangegaan, zullen in de beheervergoeding die wordt uitbetaald, rekening moeten houden met een bijdrage in de organisatiekosten van de coöperatie.

Maak nu uw keuze of er contributie, entreegeld of iets dergelijks moet worden betaald.

En verder ...

Naast alle bovengenoemde keuzes is er een aantal punten die wellicht in de overweging tot oprichting meegenomen kan worden.

Ten eerste of de werkzaamheden die de coöperatie op basis van haar subsidieaanvraag moet aanbesteden. Om deze vraag te kunnen beantwoorden zal er onder meer moeten worden gekeken naar de subsidievoorwaarden. Uitgangspunt voor deze notitie is dat er geen sprake zal zijn van een 'verkapte' vorm van aanbesteding.

De werkzaamheden die zullen voortkomen uit de gebiedsaanvraag dienen democratisch en transparant te verlopen. De invulling met deelnemers van de gebiedsaanvraag, zoals die door de coöperatie wordt ingediend bij de provincie, loopt een traject door van voorintekening, ecologische toetsing en uiteindelijk in het vastleggen in een contract met de deelnemers. De leden van de coöperatie moeten op transparante wijze duidelijk gemaakt kunnen worden over wel of geen contract.

Te overwegen valt om bij het niet verkrijgen van een contract, een beroepsmogelijkheid te bieden voor het lid. Het bestuur kan zich daarbij laten bijstaan door een commissie van deskundigen, die op basis van ecologische feiten adviezen kan aanreiken. Deze werkwijze wordt als voorbeeld genoemd, maar er zijn ook andere werkwijzen denkbaar.

Oprichting bij de notaris

Aan de hand van bijgevoegde concept statuten, de stappenlijst en deze toelichting heeft u voldoende handvatten om het collectief bij uw notaris op te richten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'R.C.J. Galle', written in a cursive style.

Prof. dr. mr. R.C.J. Galle
mr. L.A. Roodenburg